

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการเพิ่มศักยภาพ และบทบาทชุมชนที่นำไปผสมผสานและพัฒนาทักษะ ภูมิปัญญา ความรู้ของชุมชนให้มีประสิทธิภาพเชิงพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ โดยการร่วมกันระหว่างชุมชนและนักวิจัย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนา โดยการนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยผ่านกระบวนการใช้ทักษะฝีมือของคนในชุมชนมาสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำผลิตภัณฑ์มาวางจำหน่ายที่คำนึงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นหลัก

วัฒนธรรมนับเป็นวิถีชีวิตที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ และกลุ่มชน ซึ่งเป็นความสุข ความสงบของบุคคลและชุมชน รูปแบบวัฒนธรรมเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงออกมาให้เห็น และมีความเชื่อ คุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นแก่นแท้ที่ซ่อนเหตุและผลอยู่ภายใน ดังนั้น สังคมอยู่ได้เพราะมีวัฒนธรรม ที่ถ่ายทอดจากสังคมรุ่นหนึ่งไปสู่ชนรุ่นหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นผลรวมของลักษณะอันเด่นชัดทางจิตใจ วัตถุ ปัญญาและอารมณ์ (ก่อ สวัสดิพานิช, 2529) ซึ่งวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมมีองค์ประกอบเด่น คือ ความเชื่อทางวัฒนธรรม รูปแบบทางวัฒนธรรม และคุณค่าทางวัฒนธรรม ดังนั้น วัฒนธรรมชุมชน คือ แบบแผนการดำรงชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันของคนในชุมชนที่มีวัสดุท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด โดยคำนึงถึงคุณค่าที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวรายได้ได้

ตลาดเก่าปรางบุรี 200 ปี เป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งทางภาคใต้ของอาณาจักรไทยมาแต่สมัยโบราณ เป็นเมืองที่เกิดขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าตั้งขึ้นเมื่อใด เพิ่งปรากฏในกฎหมายตรา 3 ดวง ซึ่งพระพุทธรูปยอฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดเกล้าให้ชำระขึ้น มีความว่า สมัยพระบรมไตรโลกนาถเป็นพระเจ้าแผ่นดิน สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีพระบรมราชโองการสั่งว่า บรรดาข้าราชการอยู่ ณ หัวเมืองปักษ์ใต้ฝ่ายเหนือทั้งปวง ให้ถือศักดินาตามพระราชบัญญัติศักดินา หัวเมืองบัญญัติไว้ว่า พระปรางบุรี

เจ้าเมืองปราณได้อพยพผู้คน 3,000 เป็นเมืองจัตวา ศุภมัสดุ 1298 (พ.ศ.1919) เมืองปราณบุรี นับว่าเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่ง เพราะเคยใช้เป็นชื่อเมืองประจวบคีรีขันธ์ มาครั้งหนึ่งและเมืองปราณบุรีก็มีมาก่อนเมืองประจวบคีรีขันธ์

ที่ทำการเมืองปราณบุรี แต่เดิมศาลากลางเมือง ตั้งอยู่ที่บ้านเมืองเก่า คือ ตำบลปราณบุรีในปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2449 ได้ย้ายที่ทำการไปตั้งที่อาคารตึกตำบลปากคลองปราณ(ตึกและที่ดินริมน้ำ โดยเฉพาะตัวตึกตั้งอยู่ริมน้ำ ขณะนี้ตัวตึกถูกระแสน้ำกัดเป็นคลองไปแล้วยังคงอยู่แต่ที่ดิน ซึ่งปัจจุบันตกเป็นที่ราชพัสดุ จากนั้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2459 ได้ย้ายมาตั้งอยู่ที่สถานีรถไฟปราณบุรี ด้านตะวันออกริมแม่น้ำ ในตำบลเมืองเก่า และปัจจุบันที่ว่าการอำเภอปราณบุรีได้ย้ายมาอยู่ที่พื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลเขาน้อย ริมถนนเพชรเกษม ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521

ด้วยความเก่าแก่มีมนต์ขลัง ชุมชนชาวตลาดเก่าปราณบุรี ตั้งใจที่จะบอก เล่าเรื่องราวความเป็นมา วิถีชีวิต ในบรรยากาศเก่าๆ ที่หลงเหลืออยู่ และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมรายได้แก่คนในชุมชน ด้วยการเปิด “ตลาดปราณบุรี 200 ปี” เป็นถนนคนเดิน นอกจากจะได้ชมกับภาพบรรยากาศเก่าๆ แล้ว ยังได้จับจ่ายใช้สอยสินค้าและอาหารย้อนยุคมากมาย ซึ่งเปิดตลาดและประชาสัมพันธ์ครั้งแรก วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา

คำขวัญปราณบุรี....ปราณบุรีเมืองเก่า เส้าหลักเมืองคู่บ้าน สืบประดหวานขึ้นชื่อ เลื่องลือทะเลงาม อุทยานสวยล้ำ แม่น้ำปราณคือชีวิต (<http://www.tambonpranburi.go.th>)

คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า ปราณบุรี 200 ปี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนมีสภาพชุมชน ประวัติชุมชน วิถีชีวิต ความเก่าแก่ของชุมชน ที่สามารถนำผลิตภัณฑ์วัสดุท้องถิ่นมาสร้างอาชีพให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อดำเนินการสร้างอาชีพเสริม ทำให้มีรายได้ มีชื่อเสียง และความพึงพอใจในตนเองที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อทำให้เกิดรายได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อชุมชนในท้องถิ่น และจังหวัดได้รับการพัฒนาโดยรวมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง อาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตามความสำคัญและที่มาของปัญหา ดังนี้

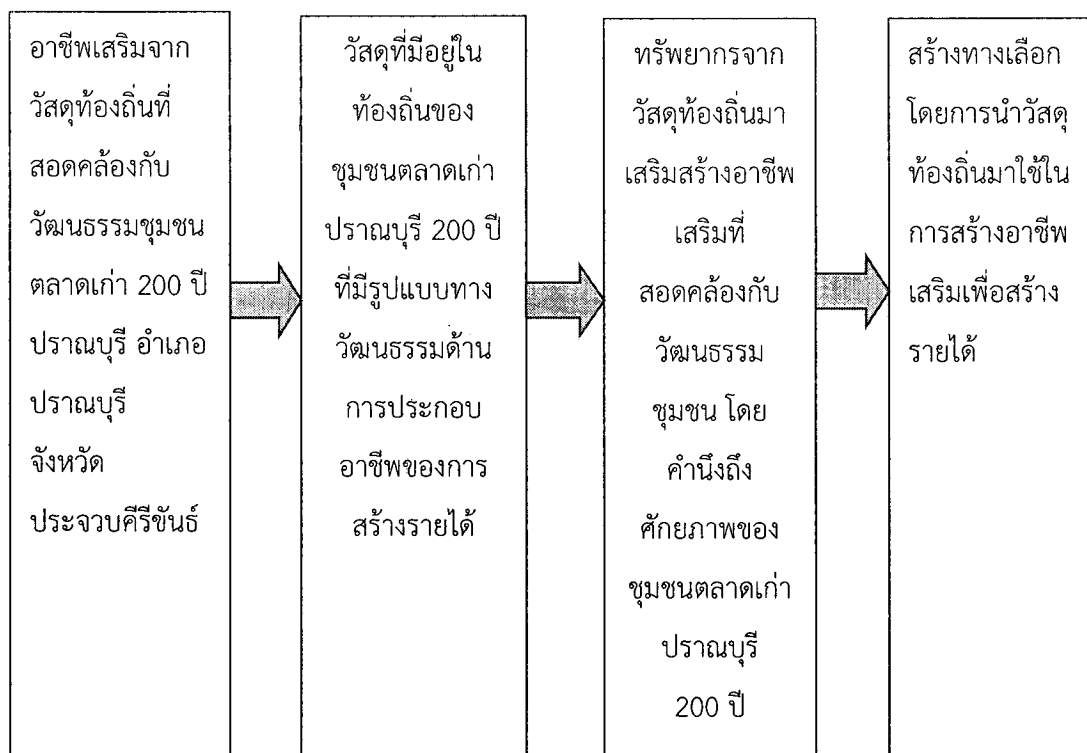
1. เพื่อศึกษาวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นของชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี ที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้
2. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างอาชีพจากวัสดุในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน โดยคำนึงถึงศักยภาพของชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี
3. เพื่อเปรียบเทียบวัสดุท้องถิ่นในการทำอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ เพื่อนำไปสู่การสร้างอาชีพเสริมทางเลือกใหม่
4. เพื่อศึกษาปัญหาในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี

3. สมมติฐานการวิจัย

ประชากรในชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี ที่มีคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกัันมีความต้องการปัจจัยในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ที่ต่างกััน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีการอธิบายถึงวิธีการดำเนินการวิจัยโดยเขียนเป็นรูปแบบแผนภาพได้ดังนี้

5. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง อาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาจะมุ่งเน้นในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ ผลของอาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต วิธีคิด สภาพเศรษฐกิจ และสังคม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการกำหนดขอบเขตของพื้นที่จะมุ่งเน้นพื้นที่ที่ได้ทำการสำรวจข้อมูลเพื่อค้นหาหลักฐาน และปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่สำรวจข้อมูลจากตลาดเก่า ปราณบุรี 200 ปี ที่พอเพียงต่อจำนวนที่นำไปวิเคราะห์ทางสถิติได้

3. ขอบเขตเวลา

ในการกำหนดขอบเขตเวลาของการดำเนินการวิจัยกำหนดเวลา 12 เดือน โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

ระยะเริ่มต้นจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นทุกตอนตั้งแต่วันที่ ตุลาคม – ธันวาคม 2556

ระยะการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ มกราคม - มิถุนายน 2557

ระยะการจัดทำผลการค้นคว้าและรายงานผลการศึกษา กรกฎาคม - กันยายน 2557

6. นิยามศัพท์

อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่เพิ่มจากอาชีพประจำที่มีอยู่แล้ว เพื่อจะเพิ่มช่องทางการทำเงิน หรือเพิ่มรายได้ ให้มากยิ่งขึ้น หรือให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

วัสดุท้องถิ่น หมายถึง สิ่งของที่มีอยู่ในท้องถิ่นตามภูมิประเทศ ซึ่งจะแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละ ภูมิประเทศ วัสดุท้องถิ่นที่เราพบเห็นในท้องถิ่นต่าง ๆ

วัฒนธรรมชุมชน หมายถึงวัฒนธรรมเดิมที่สร้าง และสั่งสมมาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของ วัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่ แข่งขันหรือเอารัดเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติใน ลักษณะที่ให้ความเคารพ

การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วน ร่วมใน กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

รายได้เสริม หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการทำกิจกรรมบางอย่างในเวลาว่าง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงวัสดุในท้องถิ่นของตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี ที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้
2. สามารถสร้างแนวทางการสร้างอาชีพเสริมจากวัสดุในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน โดยคำนึงถึงศักยภาพของชุมชนตลาดเก่าปราณบุรี 200 ปี
3. สามารถพัฒนาวัสดุท้องถิ่นในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ และนำไปสู่การสร้างอาชีพเสริมทางเลือกใหม่ให้กับชุมชน